

۷۹- پیامبر عظیم الشان اسلام علاوه بر این که صاحب شریعت است، ویژگی دیگری نیز دارد: او خاتم پیامبران است و دین او آخرین برنامه سعادت.

۸۰- اعتقاد به این که ماجرای پیامبری و نبوت با آمدن حضرت محمد صلوات الله علیه پایان می گیرد و سلسله ای که از آدم شروع شده بود با محمد صلوات الله علیه به فرجام می رسد، از ضروریات دین اسلام است.

۸۱- در غزوه تبوک پیامبر به حضرت علی علیه السلام می فرماید: تو برای من مانند هارون برای موسی هستی، با این تفاوت که بعد از من پیامبر دیگری نخواهد آمد. (این حدیث اشاره به خاتمه نبوت دارد).

۸۲- آیه زیر اشاره به خاتمه نبوت با حضرت محمد صلوات الله علیه دارد:

• محمد پدر هیچ یک از مردان شما نیست، ولی فرستاده خدا و خاتم پیامبران است و خدا همواره بر هر چیزی دانا است.

۸۳- قرآن کریم برای همه مردم نازل شده است.

۸۴- خاتم به معنای مهری است که نامه یا پیام را با آن پایان می دهند.

۸۵- برای تحلیل نظری دلیل خاتمیت اسلام، باید وضع فکری و معنوی اقوام گذشته را با وضع بشر در دوره های بعد از رسالت پیامبر اسلام سنجید. بشریت مانند زندگی آدمی مراحل مختلفی دارد. دوره کودکی بشر سپری شده و مقارن ظهور اسلام، او وارد دوره پختگی و بلوغ خود شده بود و این تفاوت دو دوره، خود را به صورت های مختلف نمایان می سازد. بشر در دوران اولیه حیات خود به کودکی می ماند که محتاج مراقبت مستمر بود. انبیا پی در پی می آمدند تا پیوسته وی را متوجه رستگاری خود سازند. اما بشر امروز که مخاطب اسلام است، به حدی از درک و بلوغ رسیده است که با سرمایه های زمینی و آسمانی خود، می تواند وظایف خویش را تشخیص دهد و مسیر رستگاری تا پایان را ببیند.

۸۶- مفهوم اجتهاد، که استنباط احکام تعالیم اسلام است، اهمیت زیادی دارد، زیرا از رهگذر آن است که اسلام بخش عمده ای از نیازهای جدید و بی سابقه بشری را پاسخ می دهد. باید توجه داشت که مجتهد، حکم جدیدی نمی آورد که با خاتمیت اسلام منافات داشته باشد، بلکه او فقط وقتی با موضوع جدیدی مواجه می شود که حکم آن در متون دینی نیامده است، حکم آن را با استفاده از تعالیم اسلامی بر اساس روش منظم و مدون (اصول فقه) استنباط می کند و به دیگران اعلام می دارد.

۸۷- یکی از دلایل تجدید نبوت ها، تحریف هایی بود که بشر در کتاب آسمانی می کرد و آن را از کتاب هدایت به کتابی معمولی تنزل می داد و گاه حتی آن را مایه گمراهی دیگران می ساخت.

۸۸- فهم و دریافت معارف با استعداد و آمادگی ارتباط تنگاتنگی دارد.

۸۹- قرآن متعهد به بیان حقایق لازم برای رستگاری انسان است و از این جهت، چیزی را فروگذار نکرده است. از این رو پیشرفت در علوم طبیعی، ریاضی و حتی فلسفه، آموزه های اسلام را دستخوش تغییر و تحول نمی کند و رشد علمی و تکنولوژی موجب تجدید نبوت نمی شود. آنچه ممکن است تغییر آن مایه نقص دین تلقی شود، تغییر در مناسبات حقوقی است، زیرا زندگی جدید مسائل جدیدی مطرح کرده است، اما راه حل اسلامی برای حل این گونه مسائل اجتهاد است.

۹۰- کتاب های که در مورد موقعیت نزول آیات قرآن کریم نگاشته شده اند، «اسباب النزول» نام دارند.

۹۱- در تلقی مسلمانان کلمه به کلمه قرآن سخن خداوند است، درحالیکه در تلقی بسیاری از مسیحیان، کتاب مقدس تعبیری از تجربه دینی عیسی است که لزوماً از فرهنگ و زبان قوم خود اثر گرفته است، نه آنکه کلمات آن عین سخن خداوند باشد.

۹۲- ریشه تمام علوم اسلامی (از کلام و فلسفه تا فقه و حقوق و اخلاق) همگی در آیات قرآن است.

۹۳- طبق آیه زیر خداوند وعده داده است که قرآن را از هرگونه تحریفی حفظ کند:

• بی تردید، ما این قرآن را به تدریج نازل کرده ایم، و قطعاً نگهبان آن خواهیم بود.

۹۴- برای روشن تر شدن معجزه قرآن، سه نکته را باید در کانون توجه خود قرار داد: ۱- خارق العاده بودن ۲- استناد پیامبر به آن برای صدق ادعای خود ۳- ناتوانی آدمیان از معارضه با آن.

۹۵- خارق العاده بودن قرآن را از جهات متعددی می توان نشان داد، که برخی بدین قرارند: اعجاز طریقی - اعجاز معنایی - اعجاز لفظی.

۹۶- اعجاز طریقی قرآن کریم: آورنده قرآن بی هیچ تردیدی یک فرد عامی بوده و نام او در میان دانشوران و ادیبان آن روزگار نبوده است. نه فقط پیامبر، بلکه در محیط آن روز مکه، علم و دانش رواجی نداشت و زبان هنر تنها در وصف امیال پست آدمی درخشش داشت. اگر قرآن محصول خرد و اندیشه ی خود او بود، باید لااقل از سال ها قبل کلماتی مانند قرآن از زبان او شنیده می شد. نه فقط آوردن قرآن از جانب پیامبر خارق العاده بود، بلکه اصولاً برآمدن قرآن در محیط آن روز حجاز، بیرون از عادت و انتظار بود.

۹۷- اعجاز لفظی قرآن کریم: قرآن در اوج فصاحت و بلاغت است، یعنی به اعتراف سخن شناسان بزرگ، معانی مقصود را در عباراتی زیبا و رسا بیان می کند. قرآن اسلوب بیانی خاصی دارد که نه شعر است و نه نثر معمولی. بخشی از فصاحت و بلاغت آن در زیبایی تعبیرها و به کارگیری مثل ها است. زیبایی قرآن در فصاحت و بلاغت الفاظش محصور نیست، بلکه آهنگ دلنشین اصوات آن نیز جلوه ای از اعجاز آن است.

۹۸- زیبایی شعر در گرو خیال پردازی آن است که معمولاً هر چه از واقعیت دورتر باشد، به ذائقه آدمی شیرین تر می آید. اما قرآن از هرگونه خیال پردازی و تشبیه های مبالغه آمیز رایج در شعر خالی است، با این همه زیبایی آن مسحور کننده است.

۹۹- اعجاز معنایی قرآن کریم: قرآن، کتاب هدایت و مشعل فروزان راه رستگاری است و هرچه را که آدمی برای حصول به سعادت دنیا و آخرت خود لازم دارد، به او می آموزد.

۱۰۰- در نگاه قرآن سعادت انسان از گذرگاه واقعیت ها عبور می کند، به همین جهت است که شناخت خداوند به عنوان اصلی ترین واقعیت هستی، و ایمان به فرشتگان به عنوان واقعیت مهم در عرصه فعل و تدبیر الهی و شناخت ده ها واقعیت اصیل دیگر، همگی ارکان سعادت آدمی است.

۱۰۱- خدای قرآن برخلاف خدای فیلسوفان، به عالم انسانی نظر دارد و آن را مشمول عنایت خود قرار می دهد و از این رو است که انسان می تواند به سوی او دست نیاز بالا برد و بر او توکل نماید.

۱۰۲- سه دین بزرگ توحیدی عبارتند از یهودیت، مسیحیت و اسلام.